

עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק וְגוֹ' וַיְהִי ה' לִי לְמִשְׁנָב וְגוֹ', וַיָּשָׁב עֲלֵיהֶם אֶת
אוֹנָם וְגוֹ', וְלֹא הִסְפִּיקוּ לֹאמַר יִצְמִיתֵם ה' אֱלֹהֵינוּ, עַד שֶׁבָּאוּ
גוֹיִם וּכְבָּשׁוּם. דְּהָא אֵי אָמְרוּ לֵיהּ, לָא הָוּה לֹוֹן תַּקְנָה.

וּמוֹצְאֵי שַׁבַּת, חֲכָמָתָא סְגִיָּאָה קָא רָמוּ, דְּנִפְקוּ מִשַּׁבַּת דְּהָוָה
רְפוּאָה לְמַכְתְּהוֹן. וּמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית, דְּחָבוּ לְגַבֵּי
בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְחָאבוּ בְּמִלָּה, וְלֹא קִיָּמָא
בְּיַד קַדְשֵׁי. וּמִשְׁמֵרְתוֹ שֶׁל יְהוֹרִיב, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ירמיה ב)
עוֹד אָרִיב אֶתְכֶם נְאֻם ה' וְאֵת בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב.

וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְאַפְקָא לֹוֹן מְגֻלוֹתָא, הֲדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (זכריה ט) גִּילֵי מְאֹד בֵּית צִיּוֹן הָרִיעִי בֵּית
יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה מִלְכָּךְ יָבֵא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא.

וְאֵי תִיָּמָא אֲפֵאֵי אֶתִּי מְשִׁיחָא מִיהוּדָה, מִיּוֹסֵף מִכְּעֵי לֵיהּ.
אֲלֵא דְתַרְוֵיהּ יִיתוֹן, וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לָא
מְקַבְּחָ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, יְהֵב מְלָכוּתָא לְדוֹד, בְּגִין דְּהָוָה
עֲשִׂירָאָה לְצַדִּיקִים, וּשְׁבִיעָאָה דְאֲחִים. וְהֵכִי הוּא מְלָכוּתָא
דְּאַרְעָא, כְּעִין מְלָכוּתָא דְרַקִּיעָא.

זֶהֱרָה חֲדָשׁ

פְּרֻשַׁת בְּשַׁלַּח

(שמות יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם
וְגוֹ', מֵאֵי טַעְמָא יְהוָשֻׁעַ אִנְחָה קָרְבָּא וְלֹא מִן שְׂאֵר
עַמָּא. אֲלֵא בְּגִין דְּעַמְלָק אֶתָּא עֲלֵיהוֹן, עַל תְּהוּא חוּבָא

דְּשַׁבְּתָא דְלֹא נְטַרִין לִיהּ, כְּמָה דְאִתְעָרוּ חֲכָמִים זְכָרוֹנָם
 לְבִרְכָה, אֲלִמְלֵי נְטָרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבְּתָא קַמָּא, לָא שְׁלֵטָא בְּהוּ
 אוּמָה וְלָשׁוֹן. מַה כְּתִיב (שם טו) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יַעֲזֹאוּ מִן
 הָעָם לְלֶקֶט וְלֹא מְעָאוּ, וּכְתִיב וַיָּבֵא עַמְלֶק.

וְתָא חֲזִי רָזָא דְמַלְהָ, בְּד פְּקִיד לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְה עַל שַׁבְּתָא, בְּגִין דְאִתְיָא מִדַּת דִּינָא
 לְקַטְרָנָא עַל הַהוּא חוּבָא דְעַדִּיק דְזַבִּינוּ לִיהּ, דְאִיהוּ לְקַבִּיל
 יוּמָא דְשַׁבְּתָא, וְאִינוּן אֲפִיקוּ לִיהּ לְחוּל, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא, הָא אִית לֹון רְפוּאָה לְהַהוּא חוּבָה, אִי אִינוּן נְטַרִין
 לְיוּמָא דְשַׁבְּתָא, דְאִיהוּ לְקַבִּיל עַדִּיק חֵי הָעוֹלָמִים. וְהִינְנוּ
 דְכְתִיב (שם טו) וַיֹּוֹרְהוּ ה' עֵץ. עֵץ חַיִּים, דִּינְטָרוּן יוּמָא
 דְשַׁבְּתָא. וְאִינוּן אֲחִילוּ לִיהּ, בְּדִין וַיָּבֵא עַמְלֶק.

בְּהַהִיא שַׁעְתָּא, אָמַר לִיהּ מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, פּוֹק אַנְה קְרָבָא
 בְּעַמְלֶק, דְהָא לָד חֲזִיָּא, בְּגִין דְאִתְּ בַר בְּרִיהּ דְהַהוּא
 עַדִּיק, וְאִיהוּ בְּהַהוּא חוּבָא אֲתִי עֲלֵן. וְאִי לָא אֲשַׁתְּכַח
 מְקַטְרָנָא לִיהּ לְעַמְלֶק, מַחֲוֹלְקִיהּ וּמְבַנּוּי דְהַהוּא עַדִּיק, לִית
 מֵאן דְיַבִּיל לִיהּ, בְּדִין עֶבֶד יְהוֹשֻׁעַ כְּמָא דְאָמַר מֹשֶׁה.

וְתָא חֲזִי, דְבְּגִין הַהוּא חוּבָא אֲתָא עֲלֵיהוּ, דְאָרַע לֹון לְאִינוּן
 דְהוּוּ מְבַתֵּר עֲנָנָא, וְנָסִיב מִיַּנְיָהוּ הָאִי בְּרִית קְדִישָׁא,
 וְזָרִיק לִיהּ כְּלָפִי עִילָא. וְאִי לָאו דְאִינוּן חָאבּוּ בִיהּ, לָא הָוָה
 לִיהּ סִייעָתָא מְלַעִילָא לְמִיעַבְד הָבִי. אֲלָא בְּגִין לְאִתְּוָאָה לֹון,
 דִּישַׁתְּמוּדְעוּן חוּבִיהוּן דְחָבּוּ בְּהַהוּא עַדִּיק, דְנָטַר הָאִי בְּרִית,

וְהַשָּׂתָא אַחִילוּ שִׁבְתָּא דְאִיהוּ לְקַבְלִיָּהּ, דְאִיהִי קָאִי לְאַגְנָא
עַלֵּיָהּוּ מְקַמֵּי מִדַּת דִּינָא.

תָּא תְּזִי מַה בְּתִיב, (ש) וַיִּסְעוּ מִמֶּרְה וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשָׁם
שְׁתֵּים עָשָׂרָה עֵינַת מַיִם וְגו'. מַהוּ אֵילָמָה, אֲלָא דְתָבוּ
לְפוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, וְלְקַבְלָא מְלוֹי בְּלָבָא שְׁלִים,
בְּגִין כֶּךָ אֵל"מ"ה.

וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְהֵיאִא אַתְרָא הָוָה מְשׁוּבָח בְּמִיא, מְכַל
אַתְרִין דְּעֵלְמָא, דְהָא אוֹרִייתָא שְׁבַכְתָּב תַּמָּן הוּא,
וְתַמָּן תְּרִין עֶשֶׂר מְבוּעִין, וְשַׁבְעִין דְּקָלִין. וְכוּלָּא בְּרֻזָּא
דְמַהִימְנוּתָא, דְהָא כְּלָהוּ ע' סְנֵהֲדִרִין מַהֲהוּא אַתְרָא מְתַזְנִין,
וּמְתַבְּרָכִין מֵאִינוּן מִיִּין עֵילָאִין בְּסִימָאן.

זַכָּאָה מֵאֵן דְּזָכִי לְהַנְהוּ מִיָּא לְאַתְבְּרָכָא מְנִיָּהּ. וַיִּשְׂרָאֵל
קְדִישֵׁין שְׂרָאֵן תַּמָּן, וּמְחַבְּרִין אִינוּן מִיִּין עֵילָאִין
בְּאִינוּן תְּרִין עֶשֶׂר מְבוּעִין תַּתְּאִין. וְאִי אִינוּן קְלָקְלוּ
בְּקַדְמִיתָא, וְחָבוּ לְגַבֵּי הַהוּא עַדִּיק, הָא אַדְבָּקוּ לֵיהּ
בְּאַתְרֵיהּ, וּמְתַזְנִין עַל יְדֵיהּ עֵלְמָא. וְשַׁבְעִים תְּמָרִים אַתְזִינוּן
מַהֲהוּא תְּמָר, (שיר השירים ז) זֹאת קוֹמְתָךְ דְּמַתָּה לְתְּמָר. וְאִינוּן
תְּרִין עֶשֶׂר מְבוּעִין, לְקַבֵּיל תְּרִין עֶשֶׂר שְׁבַטִין, סְחָרִין לְהַהוּא
אַתְרָא קְדִישָׁא.

וְהוּוּ יִשְׂרָאֵל עֶסְקִין בְּאוּלְפָן אוֹרִייתָא, דְאוּלִּיפּוּ מִמֶּרְה.
וְאַתְחַבֵּר עִמֵּיהוּ הַהוּא בְּרִית קְדִישָׁא, וְאַתְפַּרֵּשׁ חוּזָא
עִקְמָא מַהֲהוּא בְּאַר מַיִם, דְהָוָה מְפָרֵר לְאִינוּן מִיִּין. וּמֵאֵן

הָוּה גָּרִים חוֹבֵייהוּ עַד הַשָּׂתָא.

אַבְל הַשָּׂתָא, בִּיּוֹן דְּאַהֲדָרוּ בְּתִיּוּבְתָא לְמַאֲרִיהוֹן, וְקוּדְשָׂא
בְּרִידָא הוּא אוֹלִיפָא לֹון אוֹרְחֵי דְהַהוּא אֵילָנָא דְחַיִּי, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, (שמות טו) וַיֹּזְרֶהוּ ה' עֵינַי, דָּא תוֹרָה שְׂבַכְתְּבָ. וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמָּיִם, דָּא תוֹרָה שְׂבַעַל פְּהָ. וּמַאי וַיִּשְׁלַךְ, אֶלָּא
י"ש ל"ד, י"ש, דָּא עֲלָמָא דְאֲתִי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ח)
לְהִנְחִיל אוֹהֲבֵי יִשׁ. ל"ד, דָּא אֵימָא עֵילָאָה, חֲמִשִּׁין תַּרְעִין
דְּאֲתַדְבַּק בִּיהָ. כְּדִין בְּסִימוּ מִיָּא, וְנַחַת טְלָא עֵילָאָה
מַעֲתִיקָא קַדִּישָׂא, וְאֲתַמְלִי חֲקַל תַּפּוּחִין.

מֵאֵן גָּרַם כָּל דָּא, אֶל"י מ"ה, תִּיּוּבְתָא דִּישְׂרָאֵל לְמַאֲרִיהוֹן.
וְכַדִּין הָוּה לְהוֹן רִשׁוֹ, לְמַשְׁרֵי עַל הִנְהוּ מִיָּא. הָדָא הוּא
דְכְּתִיב, (שמות טו) וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. מַאי וַיַּחֲנוּ שָׁם, אֶלָּא
סְמָא דְחַיִּי שְׂרָיָא בְּאֵינוֹן מִיּוֹן, בְּגִין כְּדִ וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם.

מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם

(שמות טז) וּמִטֶּהָ אֲשֶׁר הַבַּיִת בּוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ.
תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, גְּלִיפָא הָוּה חוּטְרָא מִתַּרְיִן
סְטָרִין, בְּשָׂמָא קַדִּישָׂא. חַד סְטָרָא דְרַחֲמֵי וְדִינָא בְּאֲתוּוֹן
גְּלִיפִין. וְחַד סְטָר דִּינָא בְּדִינָא, נַחֲשׁ עֲלֵי עוֹר.

תָּא חַזִּי, כְּתִיב (שם יד) וְאֲתָה הָרַם אֶת מִטֶּהָ וּנְטָה אֶת יָדְךָ עַל
הַיָּם. מַאי וּנְטָה. כְּלוּמַר, וּנְטָה בְּחַד גִּיסָא, דְּגְלִיפָא
בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. וְכְּתִיב וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כְּתִיב וַיִּשְׁלַח
אֶת יָדוֹ, כְּלוּמַר, אֶסְטִי מִחַד גִּיסָא.

וְאִי תִימָא, דְגַלְיָף הָוּה מְקַדְמַת דְנָא נְחָשׁ עָלֵי עוֹר. אָלֵא
בְּאַסְנָא אֲתַגְלִיף דְכְתִיב (שם ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי
לְנָחֵשׁ. בְּהֵימָא שְׁעָתָא אֲתַגְלִיף נְחָשׁ עָלֵי עוֹר.

וְתָא חַזִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּעָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְשָׁמוּי
דְהוּוּ גְלִיפִין בְּחוּטְרָא יַעֲבִיד אֲתָאן. וְתַנְיָא, תְרִין אֲתִין
אֲתַעֲבִידוּ בִימָא, בְּהֵוּא סֶטֶר דְסֶטָא מִשָּׁה בְרַחֲמֵי וְדִינָא.
בְּזַע יָמָא לְיִשְׂרָאֵל בִּי"ב שְׁבִילִין, וְאֲתִיב בְּדִינָא עַל מַעֲרָאֵי,
וְאֲטַבַּע לֹזֶן בְּתַהוּמָא. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (שם טו) וַיָּשָׁב ה'
עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַיָּם.

בְּהֵימָא שְׁעָתָא, בְּעֵי לְאַפְקָא מִיָּא, אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא, מִשָּׁה, אֲסֵטִי חוּטְרָא מְגִיסָא אַחְרָא. דְתְרִין
אֲתָאן אֲתַעֲבִידוּ בִיה. בְּמָא דְאֲתַעֲבִיד מְסֶטְרָא אַחְרָא. חַד
אֶת הַכָּא, וְחַד אֶת בְּמַרְיָבָה. אֲבָל הַשְׁתָּא, (שם יז) וְהַפִּיתָ
בְּעוֹר. מֵאֵי עוֹר. בְּהֵאֵי עוֹר דְסֶלִיק נְחָשׁ.

לְזַמְנָא אַחְרָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאֵי דְכְתִיב, (במדבר ט) קַח
אֶת הַמַּטֵּה וְהַקֵּהל אֶת הָעֵדָה אִתָּה וְאֶהְרֹן אַחִיךָ
וְדַבַּרְתֶּם. מַהוּ וְדַבַּרְתֶּם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְנִי לִיה עָלֵי
נְחָשׁ. דְהָא אֲתַעֲבִיד בְּעוֹר, הַשְׁתָּא בְּעֵי דִיתַעֲבִיד בְּנְחָשׁ.
לְאַשְׁלָמָא שְׁמוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּאַלִּין אֲתָנוּן.

מִשְׁמַע דְכְתִיב וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע. וְכְתִיב (שם כא) וַיְדַבֵּר
הָעָם בְּאַלְהֵים וּבְמִשָּׁה. מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, (שם)
וַיִּשְׁלַח ה' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרָפִים. מַה נְחָשׁ חִילִיָּה

בְּפֹמִיָּה, אוֹף הִבָּא בְּפֹמָא.

וּמִשָּׁה לֹא עָבִיד הָכִי, אֶלָּא הִכָּה, וְלֹא אֲשָׁלִים שְׁמָא, אֶלָּא חֲזַר בְּקַדְמִיתָא בְּשְׁמָא דְעוֹר, וּשְׂבַק דְנַחֲשׁ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֵּךְ, וְלֹא כְּתִיב וַיִּדְבֵּר, בְּמָה דְאִתְּפַקֵּד וּדְבַרְתָּם. דְּתַנְיִנּוּ, עוֹר לְמַעְבַּד, וְנַחֲשׁ לְמַלְלָא. וּכְתִיב (שם) וַיֵּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים, חַד דְּלִשְׁעֵבֵר, וְחַד דְּהַשְׁתָּא.

תְּנִיָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּה שְׁעֵתָא אֲשֶׁתָּאֵר שְׁמָא. כְּלוּמַר, דְּלֹא אֲשֶׁתִּילִים בַּהּ הוּא אַת, דְּשְׂבַק מִשָּׁה נַחֲשׁ, וְלֹא אֲשֶׁתִּילִים כָּל שְׁמָא.

דְּהָא בְּחַד גִּיסָא אֲשֶׁתִּילִים בְּיָפָא. מִגִּיסָא אַחֲרָא שְׂרִי בְּעוֹר, וְלֹא אֲשֶׁתִּילִים בְּנַחֲשׁ. אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲבַדַת דְּשְׂרִי שְׁמִי, וְלֹא אֲשֶׁתִּילִים לְמַעְבַּד אַתִּין. אוֹף אַתְּ שְׂרִית, וְלֹא תִשְׁתִּילִים. לָכֵן לֹא תְּבִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׂרִית לְאַפְקָא לֹזֶן, וְלֹא תִשְׁלִים לְאַעְלָאָה לְהוֹן לְאַרְעָא, לָכֵן לֹא תְּבִיאוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יָדַע לְבָא דְּמִשָּׁה בְּקַדְמִיתָא דְּדַחִיל, כִּד חָמָא נַחֲשׁ. דְּכְּתִיב (שְׁמוֹת ד) וַיָּגַם מִשָּׁה מִפְּנֵיו. לְבָא חָמָא, וְלֹא יָדַע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (בְּמִדְבָר כֹּא) וַיַּעַשׂ מִשָּׁה נַחֲשׁ נַחֲשֵׁת וַיְשִׁימֶהוּ עַל הַגִּם. עַל גִּם לֹא כְּתִיב, אֶלָּא עַל הַגִּם, בְּעָא לְאַתְקֹן וְלַהֲשָׁלִים מַה דְּחָסֵר. אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשָּׁה, כְּתִיב (שֵׁם כו) לְהַקְדִּישְׁנִי בַּמַּיִם, בַּמַּיִם וְלֹא בְּדַבֵּר

אָחֵר. בְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלַּתִּי בְּמַיִם, בְּעֵינָא דִּישְׁתַּלִּים בְּשִׁמֵּי הַיָּם
בְּמַיִם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֶתְרָא אֶתְרָא דְחֶסֶר לָא שְׁלִים, אֲבָל
אֶתְעֵבִיד גָּסָא הָכָא.

(* אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, בְּתִיב (שם כא) עֲשֵׂה לָךְ שְׂרָף. עֲשֵׂה לָךְ,
לְתוֹעֲלִתְךָ. עֲשֵׂה לָךְ, תִּקַּן מִמֶּה דְחֶסֶרְתָּ. עִם כָּל זֶה לֹא
תִּקַּן אֶלָּא רְאִיָּה, שְׁהִיּוּ רֹאֲיִין בְּנִחָשׁ וְחַיִּין, אֲבָל לֹא נִתְקַדְּשׁ
שְׂמָא בְּמַיִם, וְנִשְׁאָר חֶסֶר מִהַשְׂאָר.

וְתִקְנֶנָּה בְּרְאִיָּה, (שם כז) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וּרְאֵה וְגו',
וּרְאִיתָ אוֹתָהּ וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמִּיךָ, (דברים לד) הֲרִאִיתִיךָ
בְּעֵינֶיךָ וְשָׂמָה לֹא תַעֲבֹר. תָּא חַוִּי, דְּעוֹנָשׁוּ הוּא דְאֶפִּילוּ
רְאִיָּה לָא תִקַּן בְּדַחַוִּי, כִּיּוֹן דְּעֵבֵד לִיה רְאִיָּה, בְּהֵאִי אֲשָׁלִים
לִיה רְאִיָּה, אֲבָל לָא אֲשָׁלִים שְׁמִיָּה בְּמִיא, כְּמוֹ כָּל שְׂאָר
שְׂמָא.

אָמַר רַבִּי יֶעֱחֵק, בְּשַׁעָה שְׂאֵמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכֵן לֹא
תְבִיאֵו. אָמַר מִשָּׂה, הֵאִי חַוִּיָּא לְתַקְלָא דְעֵלְמָא הוּא.
אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הֵבִי, דִּינָא הוּא לְחַיִּיבִיא,
וְחַיִּין לְמֵאֲרִי קְשׁוּט. דְּכְתִיב (במדבר כא) וּרְאֵה אוֹתוֹ וְחַי.
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָדַע מִשָּׂה דְרַכְיוּ, וְהַעֲדִיק עָלָיו אֶת הַדִּין.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוֹר תָּמִים פְּעֵלוּ, דָּא הוּא עוֹר דְקָא
אֲמַרִינָן. אֵל אֲמוּנָה וְאִין עוֹל, דְּכְתִיב וּרְאֵה אוֹתוֹ וְחַי.
וּכְתִיב (תהלים יח) הָאֵל תָּמִים דְרַכּוּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְהֵא תְנִינָן אֵל גְּזֵרַת רַחֲמֵי. כְּמָה דְאֶתְ אָמַר

(במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֶם מִמִּצְרַיִם. (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן.
 אָמַר לִיהוָה לֹא־הָכִי, דְּתַנִּינָן, דְּשַׁלִּיט רַחֲמֵי עַל דֵּינָא. אֵל
 בְּלַחְדוּי יְכוּלַת הוּא, וְרִשׁוּתָא הוּא דִּילֵיהּ. מֵאִי יְכוּלַת,
 שׁוֹלְטָנוּתָא. בְּלוּמַר, שְׁלֹטְנוּתָא דֵּאל, אֲתַגְבַּר גְּזֵרָה דִּילֵיהּ.
 בְּדַבְרֵי אַחַר (בראשית לא) יֵשׁ לְאֵל יָדַי, רִשׁוּתָא דִּילֵיהּ יְכוּלַת
 דֵּינָא בִישָׂא. אָמַר לִיהוָה וְהָא כְּתִיב (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל
 הַגִּבּוֹר. אֵל גָּדוֹל נִצְחָא, אֵל בְּלַחְדוּי נִצְחָא.

נְהַדְר לְמִילֵי קְדָמָאִי, וּכְתִיב (שם לב) הַצּוֹר תָּמִים פָּעֵלוּ כִּי כָל
 דְּרַכְיוֹ מִשְׁפָּט, הָא צוּר. אֵל אַמּוּנָה וְאִין עוֹל וְגו', הָא
 נְחָשׁ עָלֵי צוּר. וּכְתִיב (איוב ח) הָאֵל יַעֲוֶת מִשְׁפָּט. מִשּׁוּם
 דְּאוֹרְחִיהּ דְּנְחָשׁ לְאַסְטָאָה אוֹרְחִיהּ, לְכַךְ כְּתִיב וְאִין עוֹל.
 הָאֵל יַעֲוֶת מִשְׁפָּט חַס וְשְׁלוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵינּוּ
 דְּכְתִיב (תהלים פה) אֲשַׁמְעָה מִה יְדַבֵּר הָאֵל ה'.

(שמות ד) וַיִּשְׁלַח יְדֹו וַיִּתְחַק בּוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ. בְּדַבְרֵי אַחַר
 מִטָּה בְּלִפְי חֶסֶד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי שְׁנַי מִטּוֹת הָיוּ, אַחַד
 שֶׁל מִשָּׁה, וְאַחַד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשְׁמַע דְּכְתִיב (שם
 יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים.

דְּתַנִּינָן, בְּשַׁעֲתָא שְׁהִיָּה נוּטֵל מִשָּׁה הַמִּטָּה, הִיָּה כְּאֵלוּ הִיָּה
 בְּרִשׁוּתוֹ וּבִיכְלָתוֹ. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (שמות ד) וַיִּקַּח
 מִשָּׁה אֶת מִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְדָאִי שְׁבִידוֹ לְקַח, אֲלָא מֵהוּ
 בְּיָדוֹ, בְּרִשׁוּתוֹ, כְּאֵלוּ הוּא שְׁלוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל מִשָּׁה הִיָּה, עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן.

כִּיּוֹן שֶׁהוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן, הַחֲזִיר הַמְּטָה לִפְנֵי הָעֲדוּת.
וּמִשָּׁם הָיָה נוֹטְלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נְסִים. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות
ד) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמְּטָה מִלִּפְנֵי ה', כִּיּוֹן שֶׁלְקַחוּ הָרִי הוּא
בְּרֻשׁוֹתוֹ, וּבְשָׁלוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמְּטָה שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה, וּמִשְׁשַׁת
יָמֵי בְּרֵאשִׁית אֶתְבָּרִי. כְּמָה דְתַנִּינָן, וְהַמְּכַתֵּב וְהַמְּטָה.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁל עֵץ הָיָה.

מֵאֵן דְּאָמַר שֶׁל סְנַפִּירִינוֹן הָיָה, דְכְּתִיב (יחזקאל א) כְּמֵרֵאָה
אֶבֶן סַפִּיר דְמוֹת כֶּסֶף, וּכְתִיב מִטָּה הָאֱלֹהִים. וּמֵאֵן
דְּאָמַר עֵץ הָיָה, דְכְּתִיב (שמות טו) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל
הַמַּיִם וְגו'.

שָׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסְהוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מְכַאֵן וּלְהִלָּאָה הָרִי חֵק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נְסִים. חֵק
וּמִשְׁפָּט, דְכְּתִיב (משלי ל) נָחַשׁ עָלַי צוּר. וְשָׁם נִסְהוּ, מִשּׁוּם
דְכְּתִיב וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. דְּבָר אַחֵר, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מְכַאֵן וּלְהִלָּאָה חֵק וּמִשְׁפָּט, שְׁלֵא יְהִי נִקְדָּשׁ אֱלֹהִים בְּמַיִם
שְׁנִמְתְּקוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב כִּי מָרִים הֵם, מְכַאֵן שְׁנִינּוּ, וַיֵּשׁ מַיִם
עֲכוּרִים, וַיֵּשׁ מַיִם צְלוּלִים, וַיֵּשׁ מַיִם מְתוּקִים, וַיֵּשׁ מַיִם
מָרִים. וַיִּצְעַק אֵל ה', לָמָּה צָעַק, מְכַאֵן שֶׁהָיָה בְּצַעַר בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה. אָמַר לִיָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשָּׁה, הַנְּחַשׁ שְׁנֵהֲפֹךְ
בְּסִנְהָ, עֲכָשׁוּ אֶצְטְרִיךְ לְחַקְקָא לִיָּהּ בְּצוּר. וְתַרְוִיָּהּ עָמְדוּ

עַל הַמַּיִם הַמָּרִים. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְחַקַּק צוֹר בְּנַחֲשׁ שֶׁהָיָה
 בּוֹ קוֹדֵם, הֲדָא הוּא דְכִתְיִב שָׁם שָׁם לֹא חָק וּמִשְׁפָּט.
 כִּד אָתָּא רַבִּי אַבְא, שְׂאִילוּ קַמִּיה, אָמַר לְהוּ שְׁפִיר קָאֵמַר ר'
 יְהוּדָה, וְהִכִּי הוּא. וְאָנָּא אֶצְטְרִיךְ לְגַלְאָה רְזָא דְמַלְאָה, הָא
 חֲזִינָא דְרַבִּי יְהוּדָה גְּלִי לָהּ.

אֵלָּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, הַשְׁתָּא בְּמַצְרַיִם
 הָיָה הַמַּטֶּה שֶׁל אֶהְרֹן לְדַחֲוֹת הַקַּשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל
 בְּמַצְרַיִם, אֲבָל כְּשִׁיֶּצְאוּ מִמַּצְרַיִם, כַּמָּה מְקַטְרָגִים מְזוּמָּנִים
 עַל יִשְׂרָאֵל, לְדַחֲוֹתָם בַּיָּם, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֶצְלָם.
 כַּמָּה מַיִם רָעִים יְקַטְרָגוּ בָּהֶם.

כָּאוּ לַיָּם, בָּא רַהֲב שָׂרוּ שֶׁל מַצְרַיִם וְשֶׁל יָם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, (שְׁמוֹת יד) מֹשֶׁה הִרָם אֶת מַטֵּה וּנְטָה אֶת יָדוֹ.
 בֵּינָן דְּאָמַר הִרָם אֶת מַטֵּה, מַהוּ וּנְטָה אֶת יָדוֹ. אֵלָּא הִרָם
 אֶת מַטֵּה נִגְדַּ שָׂרוּ שֶׁל יָם. כָּאוּ לְמַרְהָ, כַּמָּה מַיִם מָרִים
 נִזְדַּמְּנוּ אֶצְלָם, וְנִצְטָעַר מֹשֶׁה וְצָעַק, הֲדָא הוּא דְכִתְיִב וַיִּצְעַק
 אֵל ה'.

אָמַר לִיָּה קוֹדֶשָׁא בְּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, הִרִי לָךְ עֵצָה בְּזוּהָ,
 הַשְּׁלֵךְ הַמַּטֶּה אֶצְלָם, וַיִּתְחַקַּק נַחֲשׁ עָלֶי צוֹר שְׁנֵינְהֶם
 בְּיַחַד, וַיִּנְצְלוּ. הֲדָא הוּא דְכִתְיִב, וַיִּוְרְהוּ ה' עֵץ. כַּמְדָּבָר
 אַחֵר, (קְהֵלֶת יא) מְקוֹם שִׁיפּוֹל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵצָה. וַיִּשְׁלַךְ אֵל
 הַמַּיִם. וְכִתְיִב שָׁם שָׁם לֹא חָק וּמִשְׁפָּט, נַחֲשׁ עָלֶי צוֹר. וְשָׁם
 נִסְהוּ, עֲטָרְהוּ בְּנִסִּים. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאֵן

וּלְהִלָּאָהּ, הֲרִי לָךְ שְׂיַעֲמֹד אֶצֶל הַמַּיִם, הֲרִי לָךְ שְׂיִתְקַדֵּשׁ
שְׁמִי בַמַּיִם.

בְּשָׂבָאוֹ לְאֵלִים, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, אָמַר קוֹדֶשׁא
בְּרִיךְ הוּא, מִשָּׁה, בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין צָרִיךְ מִטָּה, הֲרִי
יַעֲקֹב שֶׁהוּא הָאֵילָן בְּשַׁבְּעִים נֶפֶשׁ, וְהוּא שְׁבַעִים תְּמָרִים.
וּשְׁתֵּים עָשָׂר עֵינֹת מַיִם, שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים. בְּשַׁבְּעִים
עַמּוּדִים, וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים, זְכוּתָם יִגַּן עֲלֵיכֶם, בַּמָּקוֹם
הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֵילָן, וְהוּא אֵלִים. בְּמָה דָּאתָ אָמַר, (ישעיה א) כִּי
יבִשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם.

מִדָּ וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם, מִשְׁמַע דְּכַתִּיב עַל הַמַּיִם, וּמִשְׁמַע
דְּכַתִּיב, שָׁם שָׁם לוֹ, וְלֹא בַּמָּקוֹם אַחֵר. וְשָׁם שָׁלְטוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל עַל הַמַּיִם, וְלֹא הוּצָרָךְ הַמִּטָּה. מִכָּאן וּלְהִלָּאָהּ
אֲצִטְרִיךְ הַמִּטָּה בְּנֶחֱשׁ עָלַי צוּר, אֶצֶל הַמַּיִם.

בָּאוּ לְחֹרֵב, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג, אָמַר לִיהַּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהַכִּיתָ בַּצּוּר, הַמִּטָּה אֲצִטְרִיךְ הֶכָּא, וְהַכִּיתָ לְאֵלוֹ
בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא בְּנֶחֱשׁ. אָמַר מִשָּׁה, יִתִּיר אֲצִטְרִיךְ הֶכָּא,
אֲנִי חָמִי מַיִם דְּבָעוּ לְשִׁטְפָּא. אַמַּאי, הִנְנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם
עַל הַצּוּר וְהַכִּיתָ בַּצּוּר.

אָמַר לִיהַּ קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִשָּׁה, עַדִּיין בְּמַרְיָבָה עֲתִידִים
הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר, שְׁהֵם מַיִם עֲכוּרִים רָעִים וַיְדוּנִים,
וַיְדוּנוּ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹי לְעֵינֵיהוֹן, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה
אֲצִטְרִיךְ הַמִּטָּה, וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנֶּחֱשׁ בְּגָלוֹי לְעֵינֵיהֶם,

וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמִי. הֲדָא הוּא דְכֻתִּיב, (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי בַּמַּיִם לְעֵינֵיהֶם. מַהוּ לְעֵינֵיהֶם. בְּגִלּוּי. כְּדָבָר שֶׁנִּזְדוּגוּ בָּהֶם בְּגִלּוּי. תָּא חַזִּי, הֵכִי חֲמָא דָּוִד, דְּכֻתִּיב (תהלים קכד) לֹוּלִי הִ' שִׁהְיֶה לָּנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם, זֶה פְּרַעָה. אַזִּי עֵבֶר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַיְדוּנִים, בְּדֹאמְרֵינוּ. וְכֻתִּיב (שם) נַפְשֵׁנוּ כְּצַפּוֹר נִמְלָטָה מִפַּח יוֹקָשִׁים וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מַה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, שְׁלֹא עָשָׂה בְּנַחֲשׁ. אֲלֵא יִשְׂרָאֵל הָיוּ דוֹחֲקִין לְמֹשֶׁה תְּנַה לָּנוּ מַיִם, נְתִיעֵץ מֹשֶׁה וְאָמַר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִי לְעַמּוּד בְּנַחֲשׁ, וְאֲנָא חֲמִי דְאִין גְּזִירָה לְנַחֲשׁ בַּמַּיִם, דְּאִין יְכוּלְתוּ אֲלֵא בְּעָפָר, דְּכֻתִּיב (בראשית א) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, מִשְׁמַע דְּעַפְרָא יִיכּוּל וַיִּשְׁיַעֲצֵי כָּל יוֹמוֹי, אֲבָל בְּמַיָּא לֹא. וַיִּשְׂרָאֵל דְּחֲקִין לִי, וְאִף עַל גַּב דִּיעֵבִיד נִיסָא, לֹא יַעֲבִיד בְּאַתֵּר דָּא, אֲלֵא כִּד אֲתַחֲקֵק, אֲתַחֲקֵק בְּעַפְרָא, וְלֹא בְּמַיָּא. דְּכֻתִּיב (שמות ד) וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֲשׁ. וְצוּר בְּדֹא אֲתַחֲקֵק, בְּמַיָּא, בְּמַרְה, וְכִבְר עֵבֶד נִיסָא. טַב דְּאֵעִבִיד בְּהַאי, דְּאֲתַעֲבִיד נִסָּא אֲחֵרָא. מִיָּד וַיֵּךְ אֶת הַסֵּלַע * בְּמַטְהוּ פְּעַמִּים, אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשָּׁה יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי, דְּחֻשְׁבְּתוֹן דְּלֹא יְכִיל נַחֲשׁ בַּמַּיִם, לְכֹן לֹא תִבִּיאוּ. וּמִטְּדָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹוֹר כּוֹי מַאי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּמַחֲקֵק בְּנִיסִין הוּהוּ וְשָׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה רְשִׁימָא בִּיה.

זֶהָר חֲדָשׁ

פְּרֻשַׁת יְתֵרוֹ

(שמות כ) אַנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּהֵאֵי פְּסוּקָא שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא זְעִירָא
 דְּמִן חֲבֵרָיָא מַרְבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, וְאָמַר לֵיהּ, אֵית
 לִי לְמַשְׁאֵל שְׁאִילָתָא חֲדָא מִינְךָ, וּמְכַשְׁפְּשָׁא לִי בְּלַבָּאִי,
 וְאִנָּא דְּחִיל מְלַמְשָׁאֵל מִינְךָ. וְאִמְינָא, אִי נִשְׁאֵל, דְּחִילָנָא
 דִּילְמָא אִיתְעַנְשׁ. אִי לָא נִשְׁאֵל, מְשַׁבְּשָׁא לִי בְּלַבָּאִי. אָמַר
 לֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִימָא.

אָמַר לֵיהּ הָאֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַבֵּר לְהוּן לְיִשְׂרָאֵל
 בְּכָל אֶתֶר וְאֶתֶר, אַנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. (ויקרא יט) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. מֵאֵי רְבוּתָא אוֹלִיף הָכָא. תְּנַגָּה שְׁלִים הוּא,
 חֲדָא הוּא דְּאָמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית טו) כִּי גַר יִהְיֶה זְרַעְךָ
 בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגו' וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל. אִם כֵּן,
 לָמָּה לְאַדְכָּרָא לְהוּן מִילְתָּא דָּא בְּכָל אֶתֶר וְאֶתֶר.

אָמַר לֵיהּ תָּא חַזִּי בְּרִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֲתַנִּי עִם
 אַבְרָהָם, אֲלֵא דִּי־פִיק ית יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא דְּמִצְרַיִם,
 וְלֹא מִתְחוֹת שְׁעֵבוּדָא דְּדַחְלָא אַחֲרָא. דּוּדָאֵי יִשְׂרָאֵל כַּד הוּוּ
 בְּמִצְרַיִם, אִסְתָּאבוּ וְאִתְטַנְפוּ גְּרַמִּיהוּן בְּכָל זַיְנֵי מְסֻאָבוּ, עַד
 דְּהוּוּ שָׂרְאֵן תְּחוֹת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעֵי חִילֵי דְּמְסֻאָבוּתָא.
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק יתְהוּן מִתְחוֹת פּוּלְחָן כָּל שְׂאֵר